

ПАМ'ЯТКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ БАТЬКІВ, ПЕДАГОГІВ, КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ

ПОРАДИ ДЛЯ БАТЬКІВ

- 1.** Якщо Вас щось турбує в поведінці дитини, якомога швидше зустріньтеся і обговоріть це із класним керівником, шкільним психологом.
- 2.** Якщо в родині відбулися події, що вплинули на психологічний стан дитини, повідомте про це класного керівника. Саме зміни в сімейному житті часто пояснюють раптові зміни в поведінці дітей.
- 3.** Цікавтеся шкільними справами, обговорюйте складні ситуації, разом шукайте вихід із конфліктів.
- 4.** Допоможіть дитині вивчити імена нових учителів, запропонуйте описати їх, виділити якісь особливі риси.
- 5.** Порадьте дитині в складних ситуаціях звертатися за порадою до класного керівника, шкільного психолога.
- 6.** Не слід відразу ослабляти контроль за навчальною діяльністю, якщо в період навчання в початковій школі вона звикла до контролю з вашого боку. Привчайте дитину до самостійності поступово: вона має сама збирати портфель, телефонувати однокласникам і питати про уроки тощо.
- 7.** Основними помічниками у складних ситуаціях є терпіння, увага, розуміння.

8. Головне новоутворення підліткового вікового періоду – відкриття своєї індивідуальності, свого «Я». Підвищується інтерес до свого тіла, зовнішності.
9. Зростає дух незалежності, який впливає на стосунки підлітка в родині, школі.
10. У дітей настає криза, пов'язана з бажанням здобути самостійність, звільнитися від батьківської опіки, з'являється страх перед невідомим дорослим життям.
11. Бажання звільнитися від зовнішнього контролю поєднується зі зростанням самоконтролю й початком свідомого самовиховання.
12. Внутрішній світ дитини ще нестабільний, тому батькам не слід залишати своїх дітей без нагляду. Підліток дуже вразливий і легко піддається впливам як позитивним, так і негативним.
13. Розширюється коло спілкування, з'являються нові авторитети.
14. Недоліки й суперечності в поведінці близьких і старших сприймаються гостро й хворобливо.
15. У батьках підлітки хочуть бачити друзів і порадників, а не диктаторів.

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ

Шановні батьки! Постарайтесь забезпечити дитині спокійну, доброзичливу обстановку, чіткий режим. Зробіть так, щоб п'ятикласник відчув вашу підтримку та допомогу.

Що ускладнює адаптацію дитини до нових умов навчання?

1. Протиріччя та неузгодженість вимог різних педагогів. До школяра вперше ставлять багато вимог. І він повинен навчитися враховувати ці вимоги, співвідносити їх одне з одним, долаючи пов'язані із цим труднощі, тому що ці вміння необхідні у дорослому житті.

2. На п'ятикласника обрушується потік інформації, насичений термінами, незрозумілими словами. Вихід простий; поясніть дитині, що неповне, неточне розуміння слів нерідко лежить в основі нерозуміння шкільного матеріалу і в зв'язку з цим необхідно звертатися до довідників, словників.

3. У п'ятому класі багато дітей відчувають самотність, тому що улюбленої першої вчительки немає поруч, а класному керівникові часто не вистачає часу приділяти їм увагу в тій же мірі. А інші «шаленіють» від свободи та носяться по всій школі, задираючись навіть до старшокласників. Дорослим у цій ситуації важливо зрозуміти, що все це – природні переживання, які необхідні для розвитку школяра, бо вони допомагають йому стати дорослим. Якщо відчуваєте, що адаптація затягується, зверніться до шкільного психолога.

Ми маємо стати більш уважними, доброзичливими, таким чином допомагаючи школяру освоїти цю позицію.

Як забезпечити гармонійне навчання дитини?

У цьому періоді батькам можна скористатися рекомендаціями фахівців Філадельфійського дитячого центру по забезпеченню «гармонії між домашнім та шкільним життям дитини» :

1. Надихніть дитину на розповідь про свої шкільні справи. Кожного тижня вибирайте час, вільний від домашніх справ, та уважно розмовляємо з дитиною про школу. Запам'ятовуйте окремі імена, події та деталі, які дитина сповіщає вам, використовуйте їх у подальшому для того, щоб розпочати подібні бесіди про школу. Обов'язково запитуйте вашу дитину про його однокласників, справи у класі, шкільні предмети, педагогів.

2. Регулярно розмовляйте з учителями вашої дитини про її успішність, поведінку та взаємостосунки з іншими дітьми. Навіть якщо немає особливих причин для занепокоєння, консультируйтеся з учителем вашої дитини не рідше, ніж раз у два місяці. Під час бесіди виразіть своє прагнення покращити шкільне життя дитини. Якщо між вами та вчителем виникають серйозні розбіжності, докладіть усіх зусиль, щоб мирно

розв'язати їх, навіть якщо доведеться спілкуватися для цього з директором школи. Інакше ви можете випадково поставити дитину у незручне положення вибору між відданістю вам і повагою до свого вчителя.

3. Не пов'язуйте оцінки за успішність дитини зі своєю системою покарань та заохочень.

Знайте програму та особливості школи, де навчається ваша дитина. Вам необхідно знати, яке шкільне життя вашої дитини, та бути впевненим, що вона отримує гарну освіту. Відвідуйте всі заходи та зустрічі, які організують для батьків, використовуйте будь-які можливості, щоб дізнатись, як ваша дитина навчається та як її навчають.

4. Допомагайте дитині виконувати домашні завдання, але не робіть їх самі. Встановіть разом із дитиною спеціальний час, коли слід виконувати домашні завдання, і слідкуйте за виконанням цих установок. Це допоможе вам сформувати хороші звички до навчання. Продемонструйте свій інтерес до цих завдань та впевніться, що в дитини є все необхідне, щоб виконати їх найкращим чином. Але якщо дитина звертається до вас із питаннями, пов'язаними з домашніми завданнями, допоможіть їй знайти відповіді самостійно, а не підказуйте їх.

5. Допоможіть дитині відчувати інтерес до того, що викладають у школі. З'ясуйте, що взагалі цікавить вашу дитину, а потім встановіть зв'язок між її

інтересами та предметами, які вивчають у школі. Наприклад: любить фільми – купіть книгу, по якій поставлений фільм, так виникне любов до читання; любить гратися – купуйте довідники, так виникне прагнення дізнаватись про що-небудь нове. Шукайте будь-які можливості, щоб дитина могла застосувати свої знання, отримані в школі, у домашній діяльності.

6. Особливі зусилля прикладайте для того, щоб підтримати спокійну та стабільну атмосферу в домі, коли у шкільному житті дитини відбуваються зміни.

Як допомогти дитині успішно адаптуватися?

1. Допомагайте школяру у навчанні, домагайтеся, щоб він досконально зрозумів навіть найдрібніші деталі виконання важкого завдання. Хай навіть дитина виконає одне-два подібних завдання і детально пояснить, що та як вона робить.

2. Розвивайте увагу, мислення та пам'ять дитини, грайте з нею в ігри на розвиток спостережливості (у розвідників, мисливців, індійців на полюванні тощо), вирішуйте посильні головоломки, розв'язуйте кросворди, шаради. Робіть усе це якомога частіше.

3. Розвивайте волю дитини, привчайте її до режиму дня, емоційно забарвлюйте її навчальну діяльність, але не перестарайтеся, інакше може виникнути так зване «емоційне стомлення»:

дитина може стати капризною, роздратованою, плаксивою. Використовуйте гумор, але не сарказм та насмішки! Терпіть дитячі жарти, якими б безглуздими вони не були, використовуйте гумор з метою розрядки та привернення дитини на свій бік.

4. Дуже важливо у навчальних та у всіх інших заняттях допомогти школяреві виробити об'єктивні критерії власної успішності та неуспішності; з допомогою дорослих слід розвинути у нього прагнення вдосконалювати свої здібності. Почніть з вироблення звички добре виконувати домашні завдання.

Як допомогти дитині краще вчитися?

- У 5-у класі розширився обсяг матеріалу з основних предметів, зросла кількість предметів, тому збільшується час підготовки до уроків.
- Забезпечте своїм дітям удале поєднання відпочинку, фізичної праці та роботи над уроками.
- Програми включають більше теоретичного матеріалу, тому слід привчити дітей міцно завчати окремі правила з математики, української мови, природознавства.
- Уважно стежте за рівнем виразного читання ваших дітей. Нехай удома вони виразно читають усі тексти, що задані з різних предметів. Заведіть дітей у бібліотеку, читальний зал не силою, але привчайте до

повсякденного читання художньої літератури, просить їх переказати прочитане.

- Стежте за порадами вчителів, записаними у щоденниках і робочих зошитах.
- Дбайте про те, щоб дитина була охайною в усьому, включаючи бережне ставлення до підручників.
- Ніколи не поспішайте з висновками ані про дитину, ані про вчителя - прийдіть до школи, поспілкуйтеся з учителем.
- Намагайтесь придбати для сімейної бібліотеки різноманітні словники та додаткову літературу.
- Пам'ятайте, клас, де навчається ваша дитина, - об'єднання трьох колективів: дітей, батьків, учителів. Чим дружнішими, цілеспрямованішими будуть ці колективи, тим у кращій атмосфері буде формуватись ваша дитина.
- Не забувайте: дитину не можна карати за невміння, а терпляче вчити, підказувати, радити, допомагати, підтримувати.
- Керуйте у спілкуванні з дитиною правилом: найдієвіший засіб виховання - особистий приклад.
- Дбайте про всебічний розвиток своєї дитини.
- Умійте ставити себе на місце дитини.
- Пам'ятайте: праця, зокрема навчальна, не завдає шкоди вихованню дитини, а бездіяльність - її перший ворог.

Поради шкільного психолога батькам щодо сімейного виховання школярів

1. Пам`ятайте, що навчання – один з найважчих видів праці, а розумові здібності й можливості дітей неоднакові.
2. Не слід вимагати від учня неможливого. Важко визначити, до чого він здатний та як розвинути його розумові здібності.
3. Навчання не сприяє розвиткові дитини, якщо воно вимагає від неї механічного заучування і не потребує напруження розумових сил, пізнавальної активності, мислення і дій.
4. Будьте милосердні до своїх дітей. Найпростіший метод «виховання», що не потребує ні часу, ні розуму – побити дитину і цим її образити, озлобити або й зламати. Усуньте опіку, крик, насилля і наказовий тон. Вони спричиняють опір у дітей, психічні травми, пригнічують бажання й інтерес до навчання, змушують шукати порятунку у брехні.
5. Розвивайте інтерес, інтелектуальні бажання, ініціативу й самостійність дитини у навчанні та в усіх її справах.
6. Запам`ятайте, що за науково обґрунтованими нормами над виконанням усіх домашніх завдань учні 1-го класу повинні працювати не більше 1 год., 2-го – 1,5 год., 3-5-х класів – до 2 годин, 6–7-х класів – до 2,5 год, 8 – х – до 3 год., а учні 9-11-х класів – до 4 годин. Навчіть дітей користуватися годинником і не дозволяйте їм сидіти над

виконанням домашніх завдань більше встановленого часу, адже це позначиться на їхньому здоров'ї та розумовому розвитку.

7. Не примушуйте учня писати спочатку в чернетці й кількаразово переписувати виконане домашнє завдання – це призводить до перевтоми і відвертає дітей від навчання.

8. Не хвилюйтеся, якщо ваша дитина отримає за виконану роботу не таку оцінку, якої б ви хотіли. По-перше, оцінка відіграє виховну роль, а, по-друге, це не остання робота і не остання оцінка.

9. Дайте дитині можливість пережити радість успіху у навчанні, визначити індивідуальну стежку в розумовій праці.

10. Перевіряйте виконані дітьми домашні завдання, особливо на першому етапі навчання. Проте оцінюйте їх словами: «я задоволений», «я незадоволений». Додайте слово «дуже», і будьте певні – завтра ваша дитина дуже старатиметься, щоб ви були задоволені нею.

11. Здоров'я дитини – тендітна споруда, й тримають її три «атланти»: спадковість, спосіб життя й середовище. Тому організуйте для своєї дитини правильний режим – зарядка, раціональне харчування, навчання й відпочинок. Подбайте про позитивний вплив середовища, в якому перебуває дитина.

12. Організовуючи різноманітні ігри й види відпочинку дітей, приділяйте увагу їх фізичному розвитку, особливо дрібних рухових м'язів

(пальців, кистей рук). Від цього залежить почерк дитини, якість малювання, креслення, гри на музичних інструментах та ін.

13.Обов`язково помічайте і заохочуйте навіть найменші успіхи у навчанні та поведінці дітей.

14.Батько й мати – найкращі вихователі, які, за словами А.С.Макаренка, повинні впливати на поведінку своїх дітей навіть тоді, коли їх немає вдома. Пам`ятайте: дитина – це дзеркало життя своїх батьків. Як у краплині води відбивається сонце, так у дітях відбивається вся організація життя сім`ї, працьовитість, духовне багатство і моральна чистота матері й батька.

ПАМ'ЯТКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

Шкільне життя п'ятикласників ускладнюється часто не виправдано високими вимогами до них з боку вчителів. Цього не можна допускати щонайменше з трьох причин:

- уповільнюється темп діяльності учнів, тоді як виконання певних видів робіт потребує більше часу;
- зміст навчальних предметів основної школи вибудовується систематично, що, у свою чергу, передбачає сформованість у школярів добре розвиненого теоретичного мислення. У п'ятикласників же воно тільки формується; вони звикли працювати з одиничними поняттями та термінами;
- високі вимоги до самостійності та відповідальності підлітків без урахування їх вікових особливостей можуть становити загрозу для емоційного благополуччя дитини.

Дорослі очікують від підлітків здатності розуміти інших людей, співіснувати з ними на принципах рівноправності та толерантності. Але у п'ятикласників ці властивості тільки починають формуватись, і їх розвиток вимагає терпіння, обережності, діалогового навчання, створення ситуацій, в яких підлітки навчаються враховувати різні точки зору. За цих обставин важливо, щоб учитель-предметник не переносив механічно методи навчання й форми взаємодії зі старшими

школярами на учнів 5-го класу. Необхідно поступово вводити новий зміст і нові форми навчальної діяльності.

ПАМ'ЯТКА КЛАСНОМУ КЕРІВНИКУ 5-х КЛАСІВ

- Працюйте над формуванням колективу через різноманітні доручення, змінюючи групи.
- Розвивайте почуття колективізму через спільну турботу про престиж класу (зовнішній вигляд, успіхи в навчанні, максимальна участь у святах, естафетах, конкурсах).
- Пріоритет віддавайте індивідуальній роботі (спостереження, бесіди, анкетування, доручення).
- Уникайте «гострих» кутів, проявляйте стриманість, терплячість.
- Пам'ятайте: діти потребують ласки, ніжності, співучасті, турботи.
- Вчасно й мудро підтримуйте дитячу активність.
- Не забувайте: формування класного, батьківського колективу не менш важливе, ніж дитячого. Ретельно готуйтеся до батьківських зборів, проводьте сімейні вечори, активно залучайте батьків і вчителів-предметників до життя класу.

ПОРАДИ КЛАСНИМ КЕРІВНИКАМ

5-х класів щодо успішної адаптації учнів:

- проявляти доброзичливе ставлення, підтримку;
- реалізовувати демократичний стиль керівництва;
- не висувати на початку року великих вимог до дітей, пам'ятати різницю між п'ятикласниками та іншими учнями середньої школи;
- намагатись, щоб заняття викликали в учня позитивні переживання, позитивне емоційне ставлення до навчального предмету;
- орієнтувати дітей на вироблення об'єктивних критеріїв успішності і неуспішності, прагнення перевірити свої можливості і знаходити (за допомогою дорослих) шляхи подальшого їх розвитку і вдосконалення;
- допомогти учням із низьким соціальним статусом в класному колективі відчувати себе потрібними і бажаними в класі;
- проводити відповідні класні години для покращення неформальних відносин між дітьми з використанням активних форм роботи;
- залучати до позакласної роботи, групових заходів, щоб вони більше спілкувалися;
- на позакласних заходах давати можливість проявити себе з кращої сторони;

- звертати увагу однокласників на успіхи цих дітей у тому, що в них виходить.

ПАМ'ЯТКА ВЧИТЕЛЯМ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ У 5-х КЛАСАХ

- Відвідайте уроки в 4-му класі. Придивіться до своїх майбутніх учнів. Познайомтеся з методикою викладання в початкових класах.
- Опрацюйте спеціальну психолого-педагогічну літературу.
- Пам'ятайте: легше з першого уроку викликати до себе довіру, любов дитини, ніж потім подолати недовіру.
- Не змінюйте різко методи роботи, використовуйте ігровий матеріал, інструктажі, пам'ятки, алгоритми, картки-опори, зразки виконання.
- Протягом уроку та додому давайте конкретні доступні завдання й домагайтесь їх чіткого виконання.
- Щоденно перевіряйте письмові роботи учнів, домагайтесь систематичної роботи над помилками.
- Ретельно обміркуйте заходи та прийоми розвитку мислення, усного та писемного мовлення учнів. Розробіть відповідний роздавальний матеріал.
- Забезпечуйте систематичне повторення.
- Уникайте перевантаження дітей.
- Відвідайте уроки колег, які викладають у 5-х класах

